

Свого часу відомий політик і дипломат Едвард Еверетт стверджував:

“
Освіта є кращою гарантією свободи, ніж сильна армія.
Едвард Еверетт
 ”

Всім націям Європи, в тому числі й Україні, неодноразово довелося (і ще й сьогодні доводиться) переконуватися у суворій правдивості цього вислову. Саме тому Стаття 165 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) окремо визначає, що ЄС сприяє розвитку якісної освіти, заохочуючи співпрацю між державами-членами та доповнюючи їхні дії, а також окреслює конкретні напрямки діяльності у цій царині. Вони націлені на розвиток європейського виміру в освіті, зокрема через викладання та поширення мов держав-членів, заохочення мобільності студентів і викладачів, академічного визнання дипломів, сприяння співпраці між навчальними закладами, обмін інформацією та досвідом, розвиток молодіжних обмінів, заохочення участі молодих людей у демократичному житті Європи, розвиток дистанційної освіти.

Більше того, у 2020 році Європейська Комісія остаточно ввела поняття Європейського освітнього простору, в межах якого вона та 27 держав-членів працюють над удосконаленням освіти та навчання в ЄС. А вже наступного року Рада ЄС прийняла резолюцію про

стратегічну співпрацю в галузі освіти у межах Європейського освітнього простору та поза ним на період 2021–2030 років з окремим акцентом на освоєнні цифрових технологій.

У Євросоюзі існує ціла низка спеціалізованих програм, націлених на підвищення освітнього та наукового рівня громадян ЄС та з-поза його меж, зокрема й України. Підписання Угоди про асоціацію та набуття статусу кандидата на вступ до Євросоюзу відкрили ще більше можливостей для української студентської молоді та юних науковців набути знань та навичок найвищих європейських і світових стандартів.

Європейський Союз у цей важкий час боротьби України за свободу, суверенітет і європейське майбутнє, надає свою всеосяжну і всебічну допомогу у царині освіти та виховання української молоді. Цю підтримку можна умовно розділити на п'ять основних напрямків, де зосереджено значні ресурси та зусилля.

“
Ця жорстока війна позбавила тисячі українських дітей їхньої невинності та дитинства. Але вона не позбавить їх світлого та щасливого майбутнього, на яке вони заслуговують. Ось чому я щаслива, що ми можемо допомогти безпечно возити українських дітей до шкіл.
Катаріна Матернова,
пані Посол Євросоюзу в Україні
 ”

БЕЗПЕЧНА ОСВІТА ДЛЯ ВСІХ

Напрямок **«Безпечне освітнє середовище»** сфокусований на організації, технічному та матеріальному забезпеченні дистанційного навчання в режимі онлайн та пов'язаними із цим супутніми заходами. Потреба у такій формі освіти особливого значення набула після початку повномасштабного вторгнення та нових загроз, пов'язаних із ракетно-бомбовими та артилерійськими обстрілами українських міст, в тому числі – освітніх та навчальних установ, а також внаслідок значного відтоку учнівської та студентської молоді за кордон через війну.

Наприклад, 1 вересня 2022 року ЄС надав підтримку проекту **SchoolToGo** із забезпечення навчання дітей, які виїхали за кордон чи в ті області України, де немає бойових дій. Окрім цього, в рамках ініціативи проведено дві літні школи у 2023–2024 роках задля подолання

прогалин у навчанні, викликаних пандемією COVID-19 та війною. Бюджет проекту, впровадження якого завершилося, склав майже мільйон євро.

Водночас, у тому ж 2022 році розпочав діяльність інший масштабний дворічний проект допомоги педагогам та учням

«Всеукраїнська школа онлайн»
з бюджетом

10 млн. євро,

який реалізує UNICEF через Інструмент зовнішньої політики Єврокомісії та за фінансової підтримки ЄС.

У межах цього проекту здійснюється забезпечення вчителів та учнів необхідним цифровим технічним обладнанням та навчальними матеріалами для організації безпечного неперервного дистанційного навчання.

Окрім того, українські школярі отримали від Євросоюзу майже

40 тисяч ноутбуків,

як технічну підтримку для можливостей навчання в режимі онлайн.

За додаткових

14 млн. євро

від Єврокомісії було закуплено та передано 100 шкільних автобусів,

“

«Допомагаючи українським дітям та молоді, Європейський Союз не просто виконує гуманітарну місію, а й інвестує у наше спільне майбутнє»

**Катаріна Матернова,
пані Посол Євросоюзу в Україні**

”

а ще 263 автобуси надали країни-члени ЄС в межах Загальноєвропейської кампанії солідарності з Україною.

Окремо Європейська комісія передала для потреб учнів та студентів

1,5 млн. підручників,

1 млн. з яких - для занять з інформатики, надрукований за кошти програми **Еразмус** (на це було виділено 3 млн. євро).

Ще 367 тис. підручників

з природничих наук отримали учні середніх шкіл завдяки впровадженню спільного проєкту Фінляндії та ЄС «Навчаємося разом».

Для заповнення прогалин в освіті запроцювали **навчальна платформа ІТ-студії та ініціатива eTwinning**. Завдяки останній 1480 освітніх установ України отримали доступ до Європейської платформи шкільної освіти, було утворено

424

активних «шкільних побратимства» між освітніми інституціями України та ЄС.

“

Ця жорстока війна позбавила тисячі українських дітей їхньої невинності та дитинства. Але вона не позбавить їх світлого та щасливого майбутнього, на яке вони заслуговують. Ось чому я щаслива, що ми можемо допомогти безпечно возити українських дітей до шкіл.

**Урсула фон дер Ляєн,
Президентка Європейської Комісії**

”

ВІДНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Разом із тим, велику увагу Євросоюз приділяє відбудові і відновленню зруйнованих війною шкіл та інших освітніх установ для продовження у них звичного навчального процесу.

В час повномасштабної агресії ЄС
виділив понад

100 млн. євро

бюджетної та грантової допомоги для забезпечення безпечного навчання українських школярів.

Цю допомогу спрямовано на відновлення шкіл, організацію освітнього простору, пси-

хологічну допомогу дітям, освітянам та опікунам, кампанію з інформування про мінну безпеку для шкільної молоді тощо. Бюджетна допомога ЄС Україні в цілому передбачає здійснення ремонту у **понад 280 освітніх установах** 19 областей. В основному це роботи з усунення наслідків ушкоджень стін, дахів, вікон і т.д. внаслідок воєнних дій.

Європейський Союз виділив

15 млн. євро

на будівництво нових шкільних укриттів в Україні.

Литва надає додатково **0,5 млн. євро** і бере на себе відповідальність за реалізацію проєкту. Будівництво притулків для відібраних шкіл у Чернігові, Сумах, Миколаєві, Запоріжжі, Харкові та Одесі дозволить близько

5 тис. учням

повернутися до навчання офлайн протягом півтора року.

“

«Головний пріоритет ЄС – якнайшвидше повернути українських дітей до школи. Сьогодні ми виконуємо нашу обіцянку підтримати реабілітацію шкіл, пошкоджених і зруйнованих варварською війною Росії... Майбутнє України починається з того, що діти повертаються до школи»

**Урсула фон дер Ляєн,
Президентка Європейської Комісії**

”

Європейський Союз загалом виділив Україні дві мульти-секторальні позики на загальну суму

540 млн. євро

на ремонт соціальної інфраструктури, зокрема – освітніх закладів.

Станом на вересень 2024 р. ремонтні роботи ведуться в 11 областях на **20 об'єктах**, у планах – ще 9 шкіл та закладів дошкільної освіти. У другій фазі програми заплановано ремонт **80 закладів освіти** у 10 областях України, загальний кошторис робіт сягнув **158,6 млн. євро**. На 19 об'єктах вже розпочато роботи.

У 2023-2024 рр. GIZ впроваджується II фаза проєкту «U-LEAD з Європою: Відновлення місцевих шкіл для стійкості» з бюджетом **5 млн. євро**, що фінансується через Інструмент зовнішньої політики Єврокомісії. Ще **5 шкіл** у 5 обласних центрах буде відновлено за кошти Євросоюзу (1,4 млн. євро) до червня 2025 р. в межах проєкту «EU4Resilient Regions/ ЄС для стійких регіонів», що теж реалізується GIZ.

Завдяки впровадженню проєктів і програм DG ECHO планується відновлення **226 шкіл та обладнання 118 укриттів** для школярів, проведено навчання з мінної безпеки для понад 16 тисяч учнів та вчителів, надано психологічну допомогу більш ніж 42 тисячам школярів і педагогів та забезпечено навчально-розважальними матеріалами понад 200 тисяч дітей, створено 38 цифрових навчальних центрів.

Такі ж центри створюються і в межах спільного проєкту U-LEAD та МБФ saved з шкільних ініціатив "Навчальне відновлення для України" із бюджетом

майже 600 тис. євро.

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ – В УКРАЇНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ

Не менше уваги та допомоги приділяє Євросоюз і українським «вишам». Упродовж 2014-2022 років загалом на розвиток їхньої інфраструктури, оновлення навчальних програм та покращення університетського і студентського урядування в межах програми Еразмус+

було виділено 10 млн.євро.

Частину коштів після початку повномасштабного вторгнення було перенаправлено на допомогу університетам, яким довелося вдруге чи навіть втретє розпочинати свою діяльність на новому місці. Завдяки програмі ЄС Еразмус+ 47 із 147 українських ЗВО (або 30% від усіх освітніх закладів, підтриманих через цю програму в цілій Європі) отримали відповідну допомогу, з них 9 релокованих із тимчасово окупованих територій.

У 2021-2024 роках було реалізовано **8 173 грантових проєктів мобільності** для представників студентських та педагогічних колективів українських університетів в межах програми Еразмус. З них – 6 проєктів віртуального обміну для молоді та студентів, 13 спільних проєктів магістерської програми (в межах Еразмус Мундус), 138 магістерських стипендій для українських студентів, 142 проєкти партнерського співробітництва в галузях освіти, навчання, молоді та спорту, **256 проєктів** з Європейських Студій (із середнім бюджетом 100 тис. євро кожен), 47 проєктів із розбудови потенціалу в сфері вищої освіти та ін.

У 2020-2024 роках ЄС надавав грантову підтримку переміщеним університетам на сході України. Ця підтримка продовжилася після повномасштабного вторгнення Росії, коли ці університети були змушені знову переміщуватися.

Вісім грантів ЄС на загальну суму
8 млн євро
були перепрограмовані,

щоб допомогти університетам відновити свою діяльність на нових місцях, а також надати подальшу підтримку для покращення матеріально-технічної бази, навчальних програм і служб підтримки студентів. Чотири проєкти з Донецьким національним технічним університетом, Луганським державним медичним університетом, Донбаською національною академією будівництва та архітектури та Донецьким державним університетом внутрішніх справ тривають до грудня 2024 року.

За підтримки цієї ж програми в Україні було створено **Цифровий Університет (бюджет проєкту склав 5 млн.євро)**, а 40 українських вишів увійшли у більш ніж 25 університетських альянсів Європи для спільної праці над викликами в освітній сфері.

У 25 українських університетах

створено Інфоцентри ЄС, завдяки чому студенти отримують вичерпну актуальну інформацію про політику, діючі програми в Євросоюзі та нові публікації. Показово, що в організованих у цих центрах Днях кар'єри ЄС з 2021 р. взяло участь понад 40 тис. осіб. З початком агресії участь у заходах можна брати і в он-лайн режимі. Для підвищення рівня знань української молоді про Європейський Союз і відносини між ЄС та Україною регулярно проводяться EU Study Days.

УКРАЇНУ ВІДБУДУЮТЬ МОЛОДІ ПРОФЕСІОНАЛИ

Разом із всебічною підтримкою української освітньої галузі Євросоюз зосереджений на допомозі у розвитку в українській молоді необхідних професійних навичок і вмінь, які знадобляться в процесах відбудови та на шляху до набуття Україною повноцінного членства в ЄС.

Зокрема, ЄС загалом виділив
21 млн євро

в межах масштабної програми «**EU4Skills: Кращі навички для сучасної України**» для модернізації закладів ПТО: для 5 закладів ПТО закуплено сучасну сільськогосподарську та дорожньо-будівельну техніку, а у 8 закладах ПТО тривають будівельні роботи, які завершаться у грудні 2025 року. У межах цієї програми було виділено

16 млн євро
на підтримку реформ і зміцнення стійкості системи ПТО.

Із початку повномасштабного вторгнення росії в межах програми EU4Skills було придбано **400 електрогенераторів**, **18 автобусів**, обладнано **25 комп'ютерних класів** і видрукувано майже **180 тис. примірників підручників** для професійно-технічних навчальних закладів. У межах тієї ж програми було впроваджено **20 онлайн-курсів** для освоєння спеціалізованих професійних навичок, які будуть необхідні в процесі повоєнної відбудови. На ці курси зареєструвалося понад **10 тис. осіб**, 8 тис. із них успішно завершили навчання. За кошти програми було оснащено 20 ІТ-кабінетів, забезпечено безперебійне живлення закладів професійної освіти та навчання, впроваджено нові цифрові інструменти та навчальні програми, **2500 вчителів** отримали сучасні цифрові засоби.

Завдяки позиці Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) у
58 млн. євро

та **8,5 млн. євро** технічної допомоги упродовж 2021-2027 рр. в Україні постане ще 7 Центрів передового досвіду. Протягом 2022–2023 проект «Підтримка ЄС для сходу України» виділив **900 тис. євро** на ремонт гуртожитків для 23 професійно-технічних закладів та навчань професіям, які користуються найбільшим попитом, курси з перепрофілювання (зокрема – для ВПО та ветеранів), а також на аналіз та оновлення навчальних програм в системі профтехосвіти і цільову допомогу вибраним навчальним закладам у цій системі.

Євросоюз виділив
6 млн. євро

до 2026 р. на реалізацію великого проекту «**Допомога професійній освіті і навчанню в Україні**» в межах програми Skills4Recovery, що має на меті вдосконалення політичної, регуляторної та правової основи для професійної освіти і навчання та впровадження їх згідно з вимогами ЄС, розробку програм для розвитку найбільш необхідних для відбудови професій і навичок для різних груп, включно з ветеранами та ВПО для допомоги у їх реінтеграції.

УКРАЇНУ ВІДБУДУЮТЬ МОЛОДІ ПРОФЕСІОНАЛИ

Значних зусиль і ресурсів докладає для вдосконалення, децентралізації та реформи системи професійної освіти і навчання Європейський Фонд освіти (European Training Foundation), із яким Україна співпрацює вже понад тридцять років. У червні 2024 р., під час конференції з питань відбудови України у Берліні, ETF оголосив про запуск ініціативи Альянсу навичок для України (Skills Alliance for Ukraine). Це рішення було прийнято на підставі аналізу ситуації, що склалася

Альянс об'єднає багато зацікавлених сторін і у своїй діяльності опиратиметься на підходи, що гарантуватимуть набуття необхідних навичок та професій не менш як 180 тис. українців. Європейський Союз в особі Європейської Комісії заявив про приєднання до Альянсу навичок для України та зобов'язався сприяти досягненню намічених результатів діяльності Альянсу. Як зазначила у своєму зверненні до української педагогічної спільноти з нагоди Дня Вчителя Пані Посол ЄС в Україні Катаріна

“

Вражає те, як попри війну Україна продовжує розвивати свою систему професійно-технічної освіти – ПТО... це може допомогти побудувати міцнішу економіку та ще більш згуртоване суспільство, у якому шрами війни зможуть загоюватися краще та швидше

**Ремі Дюфло,
заступник Голови Представництва ЄС в Україні**

”

внаслідок війни – критичний брак в країні фахівців, необхідних для процесу повоєнної відбудови, притім як у коротко – так і у довгостроковій перспективі.

Матернова, «ми працюємо над тим, щоб Європейський освітній простір став справді єдиним, включно з Україною».

Загальний бюджет ініціативи склав
700 млн. євро.

#StandWithUkraine

#РазомМиЄвропа

УКРАЇНЬСЬКА МОЛОДЬ ІЗ СПІЛЬНИМ ЄВРОПЕЙСЬКИМ МАЙБУТНІМ

Вирішення проблем та задоволення насущних потреб української молоді теж не залишилося поза сферою уваги та допомоги Європейського Союзу. Масштабна програма ЄС для країн Східного Партнерства EU4Youth впроваджується у декілька етапів та включає ряд проєктів, спрямованих на допомогу різним групам молодих осіб, у тому числі й в Україні.

У межах третьої фази програми EU4Youth, завдяки реалізації проєкту **«Допомога молодим ветеранам та ВПО в Україні»** і

**з бюджетом майже
315 тис. євро**

передбачається, що **300 учасників** візьмуть участь у діяльності, пов'язаній із розвитком бізнес-компетенцій, 60 із них розроблятимуть бізнес-плани з допомогою коучів, а 10 найкращих планів отримають фінансування на їх впровадження. Інший проєкт цієї ж фази

у набутті цифрової грамоти, розвитку критичного мислення, інтеграції молодих переміщених осіб у нових громадах, підтримку ментального здоров'я, промоцію волонтерської діяльності та молодіжного лідерства, залучення молоді до процесів відновлення громад та їх безпеки, залучення молодих ветеранів тощо. Завдяки допомозі ЄС в Україні діє **понад 1100 бібліотек** для молоді та дітей, які мають змогу брати участь у проєктних конкурсах EU Network.

У межах підтриманої Євросоюзом програми «Посли європейської молоді» майже 120 учасників мали змогу презентувати 26 ініціатив з відновлення, які можуть увійти до місцевих Планів з відбудови. За постійної підтримки Представництва ЄС в Україні упродовж майже трьох десятиліть для учнів студентів та активної молоді проводяться Євроквізи, Дні європейської освіти, навчальні табори і інші заходи, створено **понад 300 Євроклубів** при навчальних закладах

“

«З таким відданим і талановитим поколінням майбутніх лідерів Україна має великі перспективи»

**Катаріна Матернова,
пані Посол Євросоюзу в Україні**

”

програми, «Зміцнення сталості та соціальної інклюзії молоді» (бюджет – понад **311 тис. євро**) зосереджений на зміцненні фінансової стабільності та професійних компетенцій молоді через створення та управління соціальними підприємствами.

Проєкт EU4Recovery, який впроваджується ПРООН для молоді з шести областей та тимчасово окупованих територій Донеччини і Луганщини, має на меті інклюзію та підсилення діяльності молоді, зокрема –

та бібліотеках України, метою яких є поглиблення розуміння важливості інтеграції та всебічна підготовка до неї учнівської і студентської молоді.

Опіка над молоддю, турбота про неї та всестороння дієва допомога – гарантія сталого майбутнього будь-якої країни. Допомога ЄС українській молоді у часи найжорстокішої боротьби українців за свій цивілізаційний вибір, об'єднані зусилля у цій діяльності для досягнення євроінтеграційної мети України – запорука спільного і впевненого майбутнього зміцненого Європейського Союзу.

